

פרוייקט העלאת יהודי סוריה ולבנון
ראיון (2) עם הרב שלמה ביסו, בת-ים
תאריך: 13.5.1999
מראיין: אריה כהן

אריה כהן: הרב ביסו, אני מבקש שהפעם נתרכז בנושא קליטה. הגעת ארצה עם אחיך מסוריה בדרך לא דרך. מה קרה מאותה נקודה שבה הגעתם לשדה התעופה בלוד?
 הרב שלמה ביסו: בשדה התעופה היו אנשים שהיו שייכים לארגון עולי סוריה בארץ. יחד איתם היו גם אנשי קליטה. זה היה ארגון עולי סוריה שמוכר במדינת ישראל. הם ממוקמים בתחנה המרכזית הישנה היום.

ש: רחוב ראש פנה.

ת: רחוב ראש פנה. קיבלו אותנו וישר לקחו את המזוודות בדרך מיוחדת. ממש הרגשנו את העזרה מהדקה הראשונה שעלינו ארצה. לקחו אותנו ישר למקום שעליו שאלו אותי עוד כשהייתי בתורכיה, לאן אני רוצה ללכת, לאיזה מרכז קליטה. לקחו אותנו למרכז קליטה בכפר חב"ד. שהיתי שם אני ועוד עשר משפחות. כלומר סך הכל 11 משפחות סוריות מדמשק, בזמנו, בתקופה של העליה.

ש: שעשו את אותה הדרך ...

ת: כן, בפער של זמן. זה לפני וזה אחרי. אבל תוך כמה חודשים כולם התארגנו באותו מרכז קליטה פלוס עוד כמה בנות רווקות שגם כן עלו אז ארצה בדרך לא דרך, אם זה בדרכונים, וגם כן התרכזו שם. היה למעלה חלק שהיה כמו מין חדר שרווקה יכולה לחיות בו, עם כל מה שצריכה בתוך החדר כמו מטבח קטן, מקלחת ושירותים, הכל. למטה נתנו לנו, אנחנו היינו משפחה מרובת ילדים, כשעליתי ארצה היינו שבע נפשות. פה ברוך השם בארץ נולדו לי עוד שני ילדים, דני וינון. אז נתנו לנו שתי יחידות דיור למטה, מרפסת עם שני חדרים, עם מטבחון, עם מקלחת.

ש: כשאתה אומר למטה אתה מתכוון לאותו מרכז קליטה?

ת: קומת קרקע באותו מרכז קליטה. יש לו [קומה] למעלה ויש קומת קרקע. אני קיבלתי בקומת קרקע. שם היה גם בית מדרש והתחלנו בחיים שלנו. לדוגמה, ילד שלא ידע את השפה, היה בתוך מרכז הקליטה מקום לאולפן. היה בו גם אולם שהיו מרכזים את העולים כדי להרצות להם. אם היה צורך אנשים באו מהממשלה, כל מיני גורמים ממשלתיים שרצו לפגוש את העולים, אז זה היה ממוקם באולם ... האולם הזה עזר לעולים גם שיהיה להם [מקום] לשמחות שרצו לעשות ועוד לא היה להם את הכסף. באולם הזה היתה גם כן אפשרות, כי הגישו לנו עזרה מבחינת שולחנות וכסאות. זה באמת שירת אותנו.

ש: גם מזון ותקרובת וכל זה?

ת: ... היינו מקבלים משכורת – תאכל ותשתה מה שבא לך. היו נותנים לנו כסף. קיבלנו משכורת חודשית ממשד הקליטה עד שעמדנו על הרגלים, בזמנו [זה היה] במשך ששה חודשים. קופת חולים על חשבונם, הכל, כלומר כל מה שמשמע. עזרו לנו גם אחרי שנגמרה לנו התקופה הזאת. אמרו – אם אתם רוצים לעשות קורסים במקצוע, כל אחד במקצוע שלו, אם זה גזרן, אם זה תופר, כל מיני, מה שאתם רוצים זה אפשרי.

ש: הקורסים האלה נעשו במסגרת מרכז הקליטה?

ת: לא. כל אחד [נשלח] איפה שהיה קורס. נגיד היה קורס ביד-אליהו אז היה מצטרף לשם. כמוכן היו ממלאים לו טופס ושולחים אותו לבן אדם. היתה עזרה בולטת, איך אומרים ... איך שמטפלים בו ... ש: הרגשת שמטפלים בך.

ת: אבל זה לא היה כמו העליה של היום, בוא נגיד. מבחינת דיור, היו חלק שנשארו שנה ומעלה ולא הסתכלו עלינו בכלל.

ש: באותו מרכז קליטה?

ת: אותו מרכז קליטה.

ש: שנה ומעלה?

ת: יותר. בוודאי. עד שענו להם על דיור ואמרו – אנחנו יכולים לקנות לכם [דירה] ונעביר את זה לרכוש המדינה, לעמידר, ואתם תגורו בשכר [דירה]. וכך היה. אני נלחמתי מאוד עד שברוך השם השגנו את הדבר הזה. אני בטענה של משפחה מרובת ילדים, אני ואחי, שהייתי שנתיים וארבעה חודשים במרכז הקליטה.

ש: היו עוד כמוך ששהו כל כך הרבה זמן?

ת: לא. אני ואח שלי. היינו האחרונים שנשארו. אז אני יצאתי משם וקניתי, קנו לי בזמנו דירה דרך עמידר בבת-ים ברחוב אנה פרנק. עד עכשיו אני ... ש: וזו דירה שכורה של עמידר.

ת: העבירו לי את זה כאילו בשכר, והתחלתי בארבעים שקלים.

ש: שכר דירה.

ת: בזמנו אני זוכר שאני הייתי עם שש תעודות, פקיד במשרד הדתות, רב מקומי, וקיבלתי 680 שקל. ואז היתה משמעות לארבעים שקלים. גרנו בדירה אבל התחילו ללחוץ, כל כמה חודשים מעלים ומעלים, עד שהגענו ל-300 ויותר. הלכתי לעמידר, אמרו – יש לך מענק. בוא נגיד שהיום מקבל הבן-אדם בשדה התעופה כמעט את כל הדירה פחות כמה אלפי דולרים.

ש: אתה מדבר על העליה החדשה של שנות התשעים?

ת: כן. בזמנו לא. בזמנו אמרו – לחצנו אותך בשכר באמת בשביל שתקנה. אז כל מה שאתה קונה, וגם כל מה ששילמת, זה יקוץ לך מהדירה ברגע שאתה תשלם, ויש לך מענק, תנצל אותו. אם אתה יכול, תיקח משכנתא.

ש: כמה היה אז המענק?

ת: היה בזמנו מענק משמעותי בשבילי. זה היה בסביבות 47,000 שקל.

ש: בכמה אז קנו דירה? מה היה מחירה של דירה?

ת: אנחנו קנינו את הדירה שלנו ב-75,000 דולר. אז היה הדולר בזמנו שני שקלים.

ש: מה היה גודלה של הדירה? דירה של ...?

ת: 97 מ"ר. מקלחת ואמבטיה, שני שרותים וארבעה חדרים.

ש: כולל הסלון?

ת: כולל הסלון. שלושה חדרים וסלון.

ש: וזה עלה אז אמרת?

ת: 75,000 דולר.

ש: והמענק היה כמה?

ת: בדולרים נגיד 24,000 דולר. זה מה שקיבלתי. מה שהיום לוקחים 90 [אחוז] ומשהו, אז בזמנו 24,000.

ש: והיתר משכנתא?

ת: חלק הייתי צריך לשלם מראש, 10,000 דולר [אחרת אמרו -] לא תיכנס. היו להם תנאים – אתה רוצה להיכנס, קודם כל תשלם 10,000 דולר או 11,000 דולר. עד שהכניסו אותך לשוונג של קניה. בודאי ששלחו שמאי והעריכו את הדירה כמו שצריך בזמן שביקשתי לקנות, לא בזמן ש... כלומר העריכו אותה לפי זמן ... וקבעו לי אותה ל-75,000. בזמנו העריכו אותה בסביבות - 110,000. כיום היא 180,000 ומשהו.

ש: כן.

ת: אנחנו באנו הביתה וקיבלנו את אותו הציוד שנתנו לנו במרכז קליטה. שמיכה לכל נפש, מהארגון הביאו לנו קצת סירים וצלחות חדשות כמובן. וזהו. זה מה שאנחנו למעשה קיבלנו.

ש: ריהוט?

ת: ריהוט נתנו לנו ספות שאין בהן משענות, לא ליד, לא כלום.

ש: מין מיטות כאלה.

ת: מיטות כאלה, עליהן מזרון דק מספוג, וזהו. זה מה שקיבלת.

ש: לכל נפש?

ת: לכל נפש אחד, כן. שישן על מין ספה כזאת. אנחנו ניצלנו אותן. לקחנו אותן ושמונו אותן בדירה החדשה בסלון, ובחדרים. על זה ישנו שנים, עד שהתארגנו מבחינת ... נתנו לנו לכל אחד כסא ושולחן פשוט, ארבע רגליים, מברזל.

ש: את הריהוט הזה העברת מכפר חב"ד אליך הביתה, לדירה שלך?

ת: כן. הם נתנו לי אותו. אמרו לי – זה שלך.

ש: אה, זה היה שלך. הבנתי.

ת: התברר בסוף שהייתי חייב לשלם על זה. אז הלכנו לבנק "עידוד" בתל-אביב ושילמנו כסף.

ש: עבור הריהוט הזה?

ת: כן.

ש: כשהגעתם לשדה התעופה אמרת שהגיעו נציגים מארגון יוצאי ...

ת: כן. מר יוסף קלאש, מר מצליח שטאח, מר ממרוד משה. היו כמה, אני לא זוכר היום.

ש: שם קיבל אותך גם נציג של משרד הקליטה, נכון?

ת: בודאי. היו איתם אנשים שהם הביאו וארגנו את ההסעות. באותו זמן היה חורף. לקחו אותנו ישר לכפר חב"ד בלילה, בחושך.

ש: אני שואל לגבי תעודת עולה, תעודת זהות?

ת: אין, אין. הכניסו אותנו באותו הרגע, שמו אותנו בסלון, הביאו לנו משהו לאכול בינתיים.

ש: בשדה התעופה?

ת: בשדה התעופה. תה עם משהו, דברים. בינתיים הם לקחו את בעל המשפחה, אותי ואחי, הכניסו אותנו

למשרדים, אחת ושתיים ארגנו כל הדברים. תעודת עולה

ש: עם ...

ת: כן. לא יצאנו משדה התעופה אלא עם תעודת עולה שרשמו לנו. אחר כך קיבלנו את כל דברי החשמל

שהיו פטורים ממס. פריג'ידר, מכונת כביסה. אני זוכר שכל מה שקנינו, לא שילמנו, כולל אחר כך אני

קניתי גם רכב פטור ממס. אמרו לי שאם יעברו חמש שנים ולא מכרתי, אני לא אשלם אחר כך וזה כבר

זהו, נמחק. ובאמת ככה היה. האוטו נשאר אצלי לא חמש שנים אלא 11 שנים. כשמכרתי הלכתי

ושחררתי אותו ממס והכל היה בסדר.

ש: תזכיר לי רק, עלית ב-?

ת: 1986. ב-14 לראשון 1986 אני כבר הייתי בארץ.

ש: באותה תקופה עולה חדש קיבל זכויות נדמה לי שלוש שנים, נכון?

ת: שלוש שנים.

ש: ועוד שנתיים משהו?

ת: אני לא קיבלתי שום עוד. שום עוד לא היה לי. רק נגמרו לי שלוש השנים בתור עולה חדש ... עם כל

הזכויות. לא היו לי שום זכויות אחרות.

ש: רק המכונית חדשה?

ת: המכונית שלוש שנים. שאר הדברים אני זוכר שאחרי ששה חודשים לא זכיתי לשום דבר. רק למכונית.

אם לא קנית מכונית או דברי חשמל [הפסדת]. זו היתה התקופה, שלוש שנים. אבל כעולה – מרכז קליטה,

קופת חולים, ילדים בבתי ספר – ששה חודשים ותו לא.

ש: ואם רצית להמשיך ללמוד באולפן יכולת?

ת: אם הם ראו שאתה [רוצה], אמרו – אם אתם רוצים אין שום בעיה. שנה אפילו.

ש: ללמוד באולפן חנם שנה?

ת: כן. אתה יכול ללמוד עוד קורס, או כל דבר שאתה רצית מבחינת ללמוד ולהתקדם. הם אמרו שאין

בעיה.

ש: הבנתי. כל העולים באותה תקופה קיבלו את אותם התנאים או שסורים קיבלו תנאים טובים יותר?

ת: אותם תנאים. אנחנו והאתיופים והרוסים. כולם היו אותו הדבר. אז בזמנו לא היתה עליה יותר מאלה.

אתיופים, סורים ורוסים.

ש: אוקיי. אז אתה מסיים שם במרכז הקליטה שנתיים ומשהו ומגיע לדירה בבתי-ים. מה קורה איתך? איך

הפרנסה?

ת: לא. במעט [זמן] שהייתי במרכז הקליטה, 14 ימים שאני כבר בארץ, פניתי לרב סורי. קודם כל

שאלתי איפה הוא. אמרו – הרב של שכונת התקווה, בזמנו רבי יעקב טרב כהן ע"ה היה רב השכונה. אבא

שלו היה אב בית דין בדמשק ... ואחר כך היה עשרים שנה פה רב שכונת התקווה. נכנסתי לרבי יעקב ושאלתי אותו. שאל אותי איזה תעודות יש לי. הראתי לו שאני ברחתי בכלל בלי כלום, רק תפרתי בתוך הביטנה את התעודות שאני השגתי בזמנו בארצות הברית, אז שנבחנו, לפני שחזרנו לסוריה. אמרתי לו – זה מה שיש לי. אמר – טוב מאוד, אנחנו צריכים לעשות על זה קודם כל השתלמות, מה שיבקשו, כי זה אומר שאתה שוחט וזה אומר שאתה מוהל. אנחנו צריכים רב, ואלה המקצועות שעושים בהם בארץ קורס. בחוץ לארץ כל בן-אדם שידע את הדברים [נחשב לרב]. אתה היית שם רב, אבל אין מי שיסמוך שם לרב. [שם] אתה רב, כולם יודעים שאתה רב.

ש: כן.

ת: באנו לכאן, עשינו מבחן הסמכה ב"היכל שלמה". הוסמכתי, בזמנו היה הראשון לציון הרב מרדכי אליהו. קיבלתי ממנו תעודה להיות רב במושב יציץ. הפנו אותי לשם, כיהנתי שם במושב ועד היום אני מכהן שם. עולי לוב. הייתי שם כל הזמן. בניתי להם שני בתי כנסת, הכנסתי להם 11 ספרי תורה ועשרה ספרים של ... ממש עשיתי מהפכה בכל המקום. ... כבר היה ... וחיזקנו אותו. פתחתי שני גנים דתיים. המקום תוסס היום ברוך השם מבחינת האוכלוסיה.

ש: מי עזר לך לממן את כל הדברים האלה?

ת: בתוך הישוב הקהל היה חם. במשך שנים, ללא לאות, הייתי לוקח כסף, אוגר להם

ש: תרומות.

ת: חוסך וחוסך. נדדנו בכל המקומות שהיו עולי לוב. בנתניה, במושב אחיסמך, בשלווה, בעלמה, בכל המקומות שאתה רוצה.

ש: יוזמה שלך.

ת: יוזמה שלי שאנחנו נקים את הדבר. היה שם אחד מהמושב צמוד אלי, כל מקום שנדדתי נדד איתי. ממש עד שבאמת הקמנו להם בית כנסת לתפארת.

ש: חוץ מזה במה התעסקת?

ת: אני באותה תקופה שהתחלתי להיות שם רב הייתי עדיין במרכז קליטה. כשבאתי לבת-ים התחלתי לפתוח את העינים שיש מהעדה הלבנונית-סורית, כאשר במנטליות שלהם לבנונים וסורים זה אותו הדבר, רובם מתפללים בבית הכנסת "בית יעקב" שהוא של עולי סוריה ולבנון.

ש: איפה הוא ממוקם?

ת: בבת-ים ברחוב ליבורנו. לא רחוק מהמוסדות שלי. אני שם התחלתי. לא בישוב שלי, בשבתות או לפעמים כשהייתי שם בימים טובים וימים נוראים, לא יכולתי לעזוב את הישוב כי אני שם גם מתפלל להם, תוקע, קורא להם ספרי תורה. אני המשכתי שם בישוב להיות שוחט, מוהל, מרצה, חזן, פותח תיקי נישואין, מחתן, עושה שלום בית. הכל, כל מה שרבי צריך לעשות, כל מה שהם רצו מבחינה זו. פה התחלתי, הבאתי איזו מנורה כזאת שיהיה משהו פה מהעדה. התחיל להיות קשור פה. אז הרב יעקב עטיה, השם יאריך ימיו וישלח לו רפואה, אמר – היום אני בגיל שלא מאפשר לי לשרת את העדה, אז כבודו ברוך השם בחור צעיר עם מרץ. הייתי בגיל 32, 33. [שאל -] אתה תוכל היום לעשות את העבודה?

אמרתי לו – בסדר. ככה התחלנו, בקטן. קם אחד בשם דב כהן ואמר לי – תשמע, יש לי חלום שאני רוצה שיתגשם. מה דעתך שנקים בית כנסת לעולי סוריה? אמרתי לו – שיהיו עולי סוריה, נקים בית כנסת.

ש: רגע, אבל בית הכנסת ההוא לא היה לעולי סוריה?

ת: ולבנון, בולט יותר ללבנון. כתוב למעלה על השלט "עולי סוריה", אבל בולט יותר כאילו ללבנונים.

אמרתי לו – תשמע, הלואי והממשל בסוריה יפתח את השערים ואז אנחנו נקבל אותם בעזרת השם במקום כזה. אבל אם אין [עולים], על מה [נקים]?

ש: כן. אני רק רוצה להבין, בית הכנסת כאן היה קיים כבר במקום הזה, רחוב ליבורנו 36, לא?

ת: לא היה שום דבר.

ש: אה, לא היה אז בית הכנסת הזה?

ת: שום דבר.

ש: הבנתי.

ת: על זה אנחנו שמענו יום בהיר אחד. כמובן שאני המשכתי לעבוד בתפקיד שלי וזהו, המשכנו בחיים. נולדו לי פה אמרתי שני ילדים והדבר הזה הלך ותקתק כמו שעון. כל יום עבודה, קשר לעדה, זה רצה אזכרה. כל העדה התחילו בארץ [להגיד] שיש להם רב סורי ... הוא יחתן, הוא יעשה ברית, הוא יעשה אזכרה.

ש: הרב ביסו.

ת: כן. זהו. הם לא רוצים אף רב שיבוא, רק הרב הזה. עוד מזמן היה חסר להם הדבר הזה. ברוך השם יש רב מהעדה, שיבוא הרב מהעדה. שמחתי, יצרתי איתם קשר, נתתי שירות. חס ושלום אף פעם לא היה ויכוח אם יתנו פחות אם יתנו יותר אם לא יתנו בכלל. ההנאה שלי שסיפקתי להם דבר רוחני. הם היו שבעים מזה בנפש וזה בסדר.

ש: זה קצת מפליא אותי. קודם לא היה רב לעדה הסורית?

ת: היה פה רק את הרב טרב. רב שכונה, תמיד עסוק, יש לו כולל, יש לו תלמוד תורה. הוא לא היה יכול לתת את מה שאני [יכול] כרב ישוב. פחות לחץ. יכולתי לתת להם יותר ולעשות מה שצריך. כמובן שלא ויתרתי הרבה [על המושב]. אם זה פעם בשבוע או פעמיים שאני צריך גם לתת שיעורים לישוב שלי בוקר ערב לחזק את הקהילה שם. אחר כך, ששמענו שעומדים, פתחו להם כבר את השערים...

ש: אתה מדבר כבר על '92.

ת: ב-92. אמרתי לדב כהן

ש: מה הוא, סורי?

ת: הוא לבנוני. ... אני אמרתי פעם בראיון שכל לבנוני...

ש: היה פעם סורי.

ת: או האמא או הסבתא או הסבא הם סורים. אז הוא גם כן סבתא שלו מסוריה.

ש: בסדר. רציתי להבין מה הרקע שלו.

ת: הבן אדם הזה קם והתגייס, ואני הייתי פייר ואמרתי לו – דב, מה איתך? מה הענין שלך בקשר לזה? הוא מסכן נפטרה לו בת, טבעה פה בכריכה בבת-ים. אמרתי לו – תשמע, אני לא ... אם השם יהיה בעזרנו, שכרך לא יקופח. אתה תקבל את השם של בית הכנסת.

ש: הוא היה עובד בכיר בעיריה, לא?

ת: הוא עדיין חבר מועצת העיר, הוא הגזבר של עיריית בת-ים והוא גם כן פקיד בנק לאומי במגדל נחום במחצבה בבת-ים, מקום שקראו לו מחצבה. עד היום הוא שם. הוא אז דיבר עם מר יהושע שגיא, ראש העיר. סגנו דאז היה מר שבתאי כהן שהוא למזלנו היה גם סורי. ערב אחד אני יושב לומד, באים אלי הביתה שניהם ואומרים לי – הרב, אנחנו צריכים להראות לך מקום. בקיצור הם מביאים אותי לכאן.

ש: ... מגרש.

ת: מה שאתה רואה היום שם מולך, הצריפונים, היה שורה אותו הדבר פה, ארבע כיתות.

ש: כיתות של בית ספר?

ת: בית ספר היה, ודאי. כל כיתה חמישה מטר אורך חמישה מטר רוחב. אמרתי להם כן. הם אמרו שאני יכול להשתמש פה במקום הזה. שאלתי אותם מה הם נותנים, ענו לי כיתה. אמרתי ברוך השם, לפחות נכנסים פה 50, 60 איש, והנה נתחיל ככה בקטן. מאיפה אני יודע ...

ש: אני מבין שבינתיים התחילו העולים להגיע?

ת: עדין לא. מה שאני מדבר עכשיו עוד לא. אחר כך אמר לי – ואם אנחנו נותנים לך שתי כיתות? אמרתי לו – מה זה, זה כבר ברוך השם. בקיצור, כהן התקשר אלי למשרד ליציץ למחרת ואמר – השגנו לך ארבע כיתות, כולל ארבעה שירותים, שניים לנשים ושניים לגברים, כאשר הם נפרדים ביניהם, שניים ושניים. יהיה לך מטבחון קטן עם מקרר ... דברים. אמרתי לו – בעזרת השם זו ממש התחלת גאולה למקום הזה. באנו לשם, ניקינו את כל החצר. המקום היה נטוש, מזמן לא לימדו כי לימדו במקום אחר. בין כיתה לכיתה היתה חציצה, זאת אומרת קיר כזה דק מאוד. הורדנו את כל המחיצות ועשינו מזה כאילו ממש "נקניקיה" כזאת.

ש: אולם רחב.

ת: אולם לאורך אבל לא לרוחב. היה לי כל האורך בסביבות 36 מטר אורך, על 5 מטר רוחב. אז בזמנו בא יהודי אחד ממקסיקו ואמר לי – תדאג שזה יהיה גם כן ... אתה משוכנע שפה יהיה בית כנסת פעם? אמרתי לו – אני כבר רואה בית כנסת.

ש: מישוהו ממקסיקו שבא, מי זה היה?

ת: סורי. היה מהעדה.

ש: שמו חסוי? אה, סתם בחור...

ת: לא, למה חסוי? היה מהמשפחות הסוריות שהתגורר במקסיקו. בא לכאן ואמר לי – שמע, מה זה? איך אתה, באיזה צורה, איך הגיע? אמרתי לו – מה אכפת לך? בוא תיראה. לקחתי כאילו כיתה אחת שהיתה כיתה, יש לי עוד את הסימן של המחיצה שלה, שמתו שם קיר קטן מגבס בגובה מטר ועשרה סנטימטר. מאחוריה עשיתי את עזרת הנשים. אין וילון. לגבי שלוש הכיתות אמרתי שבאמצע נמקם תיבה. בנינו אותה. אנשים תרמו לנו רק את החומר ואנחנו הבאנו פועלים שיבנו אותה. כדי שתהיה שמירה על ספרי

התורה בנינו את ההיכל. אבל לפני שנבנה במקום שקיבלתי, התחילה משפחה אחת, משפחת האחים שלי יעקב ויהושע, כבר עלו ארצה. אני אמרתי שאם [אלה] עלו, כבר תוך שבוע שבועיים [יגיעו עוד] אחד אחרי השני. אמר – למה לא? אמרתי לו – ימים נוראים מתקרבים. אם הם ירצו לגור פה בבת-ים יהיה צורך שאנחנו ... . במהירות הבזק אני הלכתי, יש לנו ספר תורה של המשפחה, שמתי אותו כאילו ... באיזה מקום, הבאתי אותו. הלכתי לתחנה המרכזית, יש שם בנווה שאנן גם בית כנסת שלנו של העדה, לקחתי שניים משם, נתתי להם מכתב שאני רב העדה ואני לקחתי שניים בשביל העדה. הבאתי אותם לבת-ים, כבר יש לנו שלושה [ספרים]. אני יוצא החוצה אני רואה ארון מונח בגינה. היה סתם, כאילו השם שם לי אותו ואמר לי לקחת אותו. לקחתי אותו, היה נקי, במדף שלו בפנים בגובה מטר כהלכה שמתי את שלושת ספרי התורה, גם נכנסו. מה היה הפרדוקס? אני ראיתי שם איזה מין פרדוקס. אתה תסתכל עליו, אי אפשר להכניס בו שלושה, וכשפתחנו את הדלתות הכנסנו שלושה ספרים וישבו בתוכו. הבאתי שולחן, הרמתי אותו על בלוקים שיהיה גם גובה של תיבה, עשיתי ממנו כאילו תיבה. נשאר לי יומיים לראש השנה וכבר יש אני חושב מעל ל-150 איש יהודים, עולים, שצריכים להתפלל.

ש: וכולם מפה מרמת הנשיא בבת-ים?

ת: כולם התאכלסו סביבי. כולם מסביבי, איפה שהרב. עד היום. והם קנו את הדירות האלה.

ש: דרך אגב, הם הגיעו הנה מפני שהרב שלהם נמצא כאן?

ת: כן, בודאי. רוצים להתאכלס איפה שיש להם כבר, איפה שהמקום של בית הכנסת שלהם שהיום כבר ברוך השם עומד על תילו בקרקע שאתם רואה. אז היו צריפונים כמו ש...
ש: כן.

ת: גייסתי משלושה אנשים מבוססים מפה, ברוך השם, לקחתי מכל אחד אלף דולר ואז רצתי, הבאתי את הזה. הבן שלי היה אותו יום בצבא, בא לחופש, אמרתי לו – בוא נעלה את זה לאוטו שלנו כדי שנחסוך הובלה. עשיתי שתיים, שלוש נגלות, סידרתי להם את כל הסידורים שצריכים לחג ושלושה ספרי תורה, ואמרתי להם שאני הולך להתפלל במושב. אח שלי יעקב עם כמה אנשים עמדו חזנים. במוצאי ראש השנה [הרמתי] טלפון שאלתי אותו – נו, איך היה? אמר – אין לך מושג, לא היה מקום לדריכת רגל. כל העולים בהמוניהם כולם, הם, נשיהם וטפם היו פה. אז ראיתי שהמקום הזה שיהיה להם זו תקוותם. הרי בדמשק היו 24 בתי כנסת ..., וזה היחיד היום פה. אז ברוך השם המשכנו בכל. שיפרנו, בנינו תיבה, בנינו היכל, הכנסנו ספרי תורה. אנשים גם תרמו. אז התחיל המקום ברוך השם עד ש... את התורם הזה, מר רפאל שעיו, שהוא היום ממוקם בלונדון, באנגליה, הוא ואשתו נורמה והילדים שלו. בתרומתם האדיבה לקחו אותנו על עצמם וממש כאילו הבן-אדם אימץ איזה ילד. אימצו אותי.

ש: כמה הוא תרם?

ת: הוא תרם את כל התרומה. תרם את בית הכנסת שאתה רואה פה.

ש: זאת אומרת בנייתם בית כנסת חדש גדול ויפה.

ת: בנינו בית כנסת עם אולם ישיבה למטה שהיום משרת את העדה לשמחות. מעליו אולם בית הכנסת הגדול שאתה רואה למטה, ולמעלה ... המשרדים שלנו. לכן אנחנו ברוך השם ברגע שלקח את הפרוייקט על עצמו רצנו להיתרי בניה, גם העירייה עזרה לעולים. היה צריך לשלם מס בניה איזה 700 אלף שקל.

אני הלכתי והתווכחתי והורידו אותו למען העולים. הקליטה היתה קליטה ממש בידיים של זהב פה, בבת-ים.

ש: בהקלטה לא מבינים מה המשמעות של בית הכנסת פה. אני מבין שזה בית כנסת מפואר, נכון?

ת: בית הכנסת לעדה לא כמו בשאר העדות. בשאר העדות שירת אותם בית הכנסת בשביל לבוא להתפלל ולצאת. בית הכנסת פה של העדה ממוקם אם זה בשביל לפגוש אחד את השני ש: זה מרכז קהילתי ובית כנסת.

ת: כן. המרכז נקרא פשוטו כמשמעו – מרכז קהילתי.

ש: כמה עלה לבנות את כל המבנה הגדול, את כל המכלול?

ת: הון תועפות. 2 מליון דולר.

ש: ... עם ויטראז'ים ועם כל מה שקשור.

ת: ... עם בריכה, חצר יפה ... מתוכנן

ש: עם בריכה?

ת: בריכה בחוץ יש לנו ...

ש: אה, נוי.

ת: ... לנוי. עשו גם כן מקום לפרחים. זה היה ממש ממש, הביאו לכאן מהנדסים בשביל זה, יצרו את זה. יש לך פה השקיייה אוטומטית גם כן של הגינון, נפתחת ונסגרת לפי שעונים. מערכת טפטוף. יש פה אחזקה מעל ומעבר. זה עולה בערך, עם הגודל שלנו, עם החזנים וזה, מגיע לסביבות מליון שקל בשנה.

ש: כמה עולים מסוריה משרת המרכז הזה?

ת: היום הוא משרת את חולון ובת-ים. חלק גדול היום, המקום הזה ממוקם בגבול בת-ים חולון. הרבה הרבה משפחות באות לכאן מחולון. השמחות שבאמצע השבוע תמיד רק פה כי יש אפשרות לרכב. ברית מילה אם הם רוצים היום לא לעשות באולם, הם עושים את זה כאן בבית הכנסת ואז יש פה נשים שעורכות להם שולחנות למטה ואז יורדים לאולם למטה. יש אולם ממוזג. הם גומרים את הברית ואז יורדים למטה, כולם יושבים, יש אולם, יש רמקול ומיקרופונים. הכל מאורגן.

ש: העולים החדשים שגרים פה בסביבה, מגיעים מההתחלה הנה אליך?

ת: מההתחלה הנה.

ש: מה עוד הם מקבלים ממך כעזרה רוחנית?

ת: אנחנו פה מלמדים אותם, מכשירים אותם לבר-מצווה. הרי אם בחוץ משלמים נגיד 600, 700 שקל, פה משלמים נגיד חצי. ילד בא ואבא שלו אומר שמבחינה כספית אין לו אפשרות, הוא מקבל פה סט טלית, תפילין מהודר, סידור ושקית רקומה שהעלות שלהם לא פחות מ-2,500 שקל. זו מתנה מהמקום הזה. כל בת שרוצה להתחתן מקבלת ממני עזרה של אלף שקל.

ש: מהעולים החדשים?

ת: מהעדה שלנו, כן.

ש: לכל העדה.

ת: כן.

ש: אבל בעיקר אני מבין לעולים החדשים?

ת: הם העדה, הם עולים. זה לא, מה הם? העליה הראשונה בשנות החמישים היו גרים ליד שכונת עזרא, דרך לוד, שכונת התקווה. חלק גדול היה בחיפה. היום הם פה כולם, בת-ים וחולון. אנחנו מדברים על העולים החדשים ...

ש: ... '92 והלאה.

ת: נכון. העזרה היתה רוחנית. הרבנית גם התגיסה לעשות שידוכים לשם שמים. היא זכתה ל-29 שידוכים פה.

ש: מה שמה של הרבנית?

ת: עליזה. היא גם נרתמה למצווה לקחת ילדים אם ירצו ללכת לבתי ספר דתיים או ממלכתיים-דתיים, כדי שישמרו על הגחלת, שלא יתפזרו אנה ואנה פה מבחינת דת, שישמרו מה שהם למדו.

ש: עכשיו שני נתונים סטטיסטיים אם תוכל. אל"ף, איזה גודל עדה של עולים חדשים אתה משרת כאן, מה גודל העדה, כמה משפחות פחות או יותר?

ת: אם אנחנו נדבר על אמצע השבוע אנחנו משרתים את כל העדה כליל, חולון ובת-ים.

ש: מספרים?

ת: באים 300 פלוס ...

ש: 300 איש, יותר אפילו.

ת: מהם בבת-ים ממוקמים חצי.

ש: 150 בבת-ים 150 בחולון. כמה מהם הולכים ולומדים בבתי ספר דתיים או ממלכתי-דתי?

ת: בוא נגיד 80 אחוז.

ש: אז אם כך אני מבין שרוב העדה היא מסורתית ושומרת מסורת היום?

ת: כן. מסורתיים. ויש לי פה עזרה משפחתית. הבת שתחיה, הרבנית לאה, נותנת פה שעורים לנשים ולבנות. פעם יש לבנות ויש זמנים של נשים. אני נותן פעמיים שעור לגברים וכמובן כל יום מנחה וערבית וגם כן אני נותן בכל שבת. הבן רבי יצחק נותן גם כן שיעור. החתן רבי מתתיהו נותן גם שיעור. כל יום יש פה שיעור. מגוון, כדי שלא ישעמם. ויש לי תלמיד שקוראים לו רבי ניסים ... כהן, גם הוא נותן שיעור. למעשה גם אותו הסמכנו למוהל והוא עושה בריתות לעדה. אז ברוך השם, איך אומרים, ביססנו אותם מבחינה הלכתית שלא יחסר להם כלום.

ש: רק תן לי להבין, כמה מהם מה שנקרא חרדים? יש בהם חלק חרדים או שהם הגיעו ממש כמו שהם מסוריה, אותה מתכונת?

ת: הם נשארו, אותה המנטליות נשארה פה בארץ. לא היתה משמעות אצלנו לחרדי אורתודוקסי.
ש: כן.